

TISH KARIESINI DAVOLASH VA OLDINI OLISH.**Axmedova Malika Qilichovna**

Osiyo xalqaro universiteti assistenti.

Ergasheva Dinora Dilshodovna

Osiyo xalqaro universiteti

Tibbiyot fakulteti ikkinchi bosqich talabasi

Buxoro, O'zbekiston

Email: malikaaxmedova855@gmail.com.<https://doi.org/10.5281/zenodo.14901668>

Annotatsiya. Tish kariesini davolash - bu karies kovagini charxlab, plombalashdan iborat. Ammo kariesni keltirib chiqaruvchi sabablardan biri tish karashi tarkibidagi bakteriyalardan ajraluvchi organik kislotalarning ta'sirini olsak, demak bizning asosiy ta'sirimiz mikroorganizmlarga yo'naltirilgan bo'lishi lozim.

Shuningdek, kariesni keltirib chiqaruvchi muhim sharoit bo'lib, ovqatlanish ratsioni hisoblanadi. Kasallik qachon boshlangan. og'riq qachon paydo bo'lgan. kasallikni kechishi, og'riqni kamayishi yoki ko'payishi kabi savollar bilan shifokor murojat qiladi.

Kalit so'zlari: karies, ekzogen omillar, endogen omillar, ovqatlanish ratsioni, tish gigiyenasi, kariesni davolash, profilaktika.

TREATMENT AND PREVENTION OF DENTAL CARIES.

Abstract. Treatment of dental caries consists in grinding and filling the carious cavity. However, if we consider that one of the causes of caries is the action of organic acids secreted by bacteria in dental caries, then our main effect should be directed at microorganisms.

Also, an important condition causing caries is diet. When did the disease begin. When did the pain appear. The doctor asks questions such as the course of the disease, the decrease or increase in pain.

Keywords: caries, exogenous factors, endogenous factors, diet, dental hygiene, caries treatment, prevention.

ЛЕЧЕНИЕ И ПРОФИЛАКТИКА КАРИЕСА ЗУБОВ.

Аннотация. Лечение кариеса зубов заключается в шлифовании и пломбировании кариозной полости. Но если учесть, что одной из причин возникновения кариеса является воздействие органических кислот, выделяемых бактериями зубного налета, то основное наше воздействие должно быть направлено на микроорганизмы.

Другим важным фактором, вызывающим кариес, является питание. Когда началась болезнь? Когда возникла боль? Врач задаст вопросы, например, о том, прогрессирует ли заболевание, уменьшается или усиливается боль.

Ключевые слова: кариес, экзогенные факторы, эндогенные факторы, диета, гигиена полости рта, лечение кариеса, профилактика.

Kariesni davolash turlari:

1. Umumiy davolash

2. Mahalliy davolash

Kariesni umumiy davolashda usulida:

- Asosiy keltirib chiqaruvchi sababga ta'sir etiladi;
- Organizmdagi umumiy kariesogen holatni bartaraf etiladi;
- Organizmning immunobiologik qobiliyatini ko'tarish;
- Tish qattiq to'qimalarining umumiy va mahalliy kariesogen omillarga yuqori rezistentligini yuzaga keltirish.

Profilaktika o'tkazishdan maqsad – kasallikni oldini olish va shu bilan birga tishlarni turli xil kasalliklardan saqlab qolish. Bunday holatda bemorni kasallik tashxisini aniq belgilash. Bu esa o'z navbatida kasallikni to'g'ri davolashga yoki oldini olishga yordam beradi.

Kariesning sababi bakteriyalarning qattiq tish to'qimalariga zararli ta'siri deb hisoblanadi. Ko'p sonli turli xil mikroorganizmlar odam og'zida yashaydi, tishlarni tozalashdan 2-4 soat o'tgach, ularning soni 1ml'ga yetishi mumkin, ular sirtiga faol yopishadi va emalga ta'sir qoladi, bu esa tishlarning parchalanishiga olib keladi. Kariesning asosiy sababi streptokokklar – Streptococcus mutans va Streptococcus sanguis. Bundan tashqari, bakteriyalarning faolligi va zararli tomonlari ko'p jihatdan tananing qarshiligiga va predispozitsiya qiluvchi omillarning mavjudligiga bog'liq. Bakteriyalarning eng tez ko'payishi qulay muhitda sodir bo'ladi, ular turli sharoitlarda hosil bo'ladi.

Bularga quyidagilar kiradi:

- Noto'g'ri og'iz gigiyenasi, ayniqsa, tartibsiz yoki yetarli darajada samarali bo'lmagan tishlarni tozalash ortiqcha yumshoq uglevodli ovqatlar va xom sabzavotlar yetishmasligi bilan noto'g'ri ovqatlanish
- Ichimlik suvi miqdori past ba'zi minerallar (fluor, fosfor , kalsiy).
- Ko'pincha bolalik davrida raxit va sil kasalligi bilan bog'liq bo'lgan tish shakillanishining buzilishi yoki immunitetning pasayishi
- Oshqozon – ichak trakti kasalliklarining mavjudligi.

Bu holatlar emal tuzilishining o'zgarishiga, tishlarning blyashka bilan yetarli darajada tozalanmasligi va og'iz bo'shlig'ida bakteriyalar soninig ko'payishiga yordam beradi, bu

kariesni keltirib chiqaradi, oldini olish uchun predispozitsiya qiluvchi omillarni yo'q qilish kerak.

Tish kariesining profilaktikasi shartli ravishda 3 guruhga bo'linadi:

1. Tish karashidagi mikroorganizmlarni yo'qotish;
2. Ovqat ratsionida qand miqdorini kamaytirish;
3. Atrof –muhitda ftor miqdorini orttirish.

Kariesning profilaktik chora-tadbirlari 4 guruhga bo'linadi:

• **Tish kariesining endogen dori–darmsiz profilaktikasi.**

Bunda organizmga oqsil, aminokislotalar, makro va mikroelementlar, vitaminlar kiritilishi lozim. Dieta bo'yicha chora-tadbirlar, kalsiy va ftor saqllovchi moddalar iste'mol qilinishi tish yorib chiqishini va emal yetilishini ta'minlaydi.

• **Endogen dori –darmonli profilaktika**

Dori-darmonli profilaktika deganda, homilador ayollar, maktab oldi yoshi va kattalar profilaktikasi ko'zda tutiladi. Keng ko'lamda kalsiy va ftor preparatlari, vitaminlar, baliq moyi, natriy nukleinat, fitin, metionin va boshqalar qo'llaniladi.

• **Ekzogen dori-darmsiz profilaktika.**

Bunda bemorlarga qattiq ozuqani intinsiv chaynash, og'iz bo'shlig'I gigiyenasi, professional gigiyena, balanslashgan ovqatlanish, uglevodlarni cheklash, shakarni qand o'rnini bosadigan ozuqaga almashtirish, ratsional protezlash buyuriladi.

• **Ekzogen dorili profilaktika**

Mahalliy ravishda reminerallashtiruvchi vositalardan foydalanish ko'zda tutiladi. 10% kalsiy glukonat eritmasi, 2% natriy ftorid, 3% remodent, ftorli lak va gel tish qattiq to'qimasiga applikatsiya qilinadi. Dorilarga chayish ularni elektroforez qilish va surkash yo'li bilan profilaktika amalga oshiriladi.

Umumiy davolash organizmning nospetsifik rezistentligini boshqarishni o'z ichiga oladi va so'lak bezlari funktsiyalarini faollashtirib, mineral tuzlar va mikroelementlar yig'indisini bir me'yorda ushlab turadi. Ichish uchun nukleinat natriy tavsiya etilishi, o'tkir kariesda tishlarni operativ tiklash natijalari samarasini oshiradi.

Nukleinat natriy 0,1g dan 1kunda 2 marotaba 20 kun ichida ichish tavsiya etiladi. Orotat kaliy esa 0,5 g miqdorida bir kunda 3 marotaba 30 kun ichida ichish uchun tavsiya etiladi.

O'tkir kechuvchi kariesda anabolik steroid (pintoksil) ta'siridan so'ng, karies jarayonining mo'tadillashuvi kuzatiladi. Pentoksil 0,2g miqdorida 15 kun ichish uchun tavsiya etiladi. Kareis kasalligini davolashda bir kunda 0,1 -0,2 g miqdorida askorbin kislotasini ichishni tavsiya etishda n tashqari, vitaminlardan B6(0,05 -0,1 g miqdorda bir kunda) va A hamda E yog' asosli vitaminlar tavsiya etiladi. Bular Kalsiy – fosfor almashinuvini boshqaradilar, ularning

yetishmovchiligida esa tishlarning kariesga nisbatan qarshiligi pasayib ketadi. Mineral tuzlarning yetishmovchiligini tiklash maqsadida, bemorlarga kalsiy prep[aratlari tavsiya etiladi. Glitserofosfat, laktat, kalsiy pantotenat 0,5g miqdorda, fluor fluorat 1mg 2 marotaba bir kunda 2-3 oy ichida ichish tavsiya qilinadi. Og'iz bo'shlig'ida muhitni tiklash uchun o'tlardan tayyorlangan shifobaxsh ichimliklarni iliq damlama shaklida 30ml dan 1kunda 3-4 marotaba 1-2 oy mobaynida ichish tavsiya etiladi.

Etiopatogenetik davolashda parxez va to'g'ri ovqatlanish ham kata o'rin tutadi. 1 kungi ovqatlanish tarkibida 105-120g oqsil, 100g yog', 400 g uglevodlar bo'lib, umumiy kalloriyasi 3500 kkalni tashkil qiladi. Og'ir salomat kasalligi va ba'zi dori vositalariga allergiyasi bor bemorlarga parxez terapiya kariesning profilaktika va davolash vositasi bo'lib hisoblanadi.

Og'iz gigiyenasi 2 yo'l bilan bajariladi:

- **Shaxsiy gigiyena** bunda bemor o'zining shaxsiy gigiyenik vositalari, ya'ni chotka, pasta ipli flosslar, elekserlar bilan amalga oshiradi.

- **Kasbiy – professional gigiyena**

Tish chotkalari 2 xil bo'ladi: tabiiy va sun'iy

Barcha tish chotkalari 5xil qattqlik darajasiga ega: Yumshoq, juda yumshoq o'rtacha qattiq, qattiq, juda qattiq. Tish pastalari: Gigiyenik, davolovchi, o'zbda yaratilgan pastalar. Vakillari; Xlorodent, Detskaya, Apelsinli, Azulen, Aira, Kolgeyt, Blend-a-med, Pepsodent, Akvafresh,, Nilufar, Rayhon, Lola kabilar.

Kariesni majburiy davolashga olib keladigan omillar ya'ni mahalliy va umumiy omillar:

Ko'pincha odamlar o'zlarining tanalarida ma'lum kasalliklarning shakllanishida aybdor bo'lib qolishlarini tushunishmaydi. Bularga yana kiradi: suvda fluor yetishmasligi, atrof – muhitning zararli ta'siri, so'lakning tarkibi va xususiyatlarining o'zgarishi, breket va protezlar qo'yish, tish to'qimalarining shikastlanishi, yetilish davrida organ va tizimlarning funksional buzilishlari, organizmga ekstremal ta'sir, buzilgan genetik kod, mikroorganizmlarga boy tish plakchasi va karashi, tish qattiq to'qimalarining rezistentligi, tish qattiq to'qimalarining noto'liq strukturasi, tish pulpasining holati, tish - jag' tizimining shakllanish davridagi doimiy tishlarning yorib chiqish davridagi holati.

Xulosa. Meni sizga maslahatimshuki, tishlaringiz sizning go'zalligingiz hisoblanadi. Uni asrab – avaylash sizning qo'lingizda. Tishlarimiz sog'lom bo'lishi uchun biz o'z vaqtida tishlarimizga e'tiborli bo'lishimiz kerak. Vaqtida tozalashimiz, kuniga ertalab ovqatlangandan keyin va kechqurun uxlashdan oldin tishlarni yuvishimiz kerak. Yuvishda ham o'z qonun qoidalariga amal qilgan holatda yuvish kerak. Bunda biz tanlashimiz kerak tish pastasiga va

tish chotkasiga katta e'tibor berishimiz kerak, agar uni tishlar, milkar holatiga qarab tanlamasak turli xildagi travmalar, yoki kasalliklar orttirib olishimiz mumkin. bunday holatlarda shifokordan maslahat olishimiz zarur. Og'iz bo'shlig'idan yaxshi hid kelishini xohlasangiz turli xildagi eleksrlardan foydalanishingiz mumkin. Tishingizga zararli bo'lgan odatlardan uzoqlashing. Masalan: ko'p shirinliklar iste'mol qilishdan, sigareta va boshqalar. Albatta, tish shifokori ko'rigiga har olti oyda bir marta borib turing.

REFERENCES

1. Axmedova, M. (2025). FEATURES OF THE ANATOMICAL STRUCTURE OF THE TEMPOROMANDIBULAR JOINT AND ITS BONE FORMATIONS. *Modern Science and Research*, 4(2), 175-182.
2. Axmedova, M. (2025). CONDITION OF THE ALVEOLAR PROCESS AND PERIOSTA WHEN USED REMOVABLE DENTURES. *Modern Science and Research*, 4(2), 195-202.
3. Axmedova, M. (2024). CONDITION OF THE ALVEOLAR PROCESS AND PERIOSTE WHEN USING REMOVABLE DENTURES. *EUROPEAN JOURNAL OF MODERN MEDICINE AND PRACTICE*, 4(11), 528-538.
4. Qilichovna, A. M. (2024). THEORETICAL FUNDAMENTALS OF CARIES PREVENTION. *Journal of Science in Medicine and Life*, 2(5), 222-226.
5. Qilichovna, A. M., & Abdumutalib o'g'li, U. A. (2024). KARIES PROFILAKTIKASI NAZARIYASI VA AMALIYOTI. *JOURNAL OF HEALTHCARE AND LIFE-SCIENCE RESEARCH*, 3(5), 202-209.
6. Axmedova, M. (2025). DISEASES OF THE TEMPOROMANDIBULAR JOINT AND FORMULATION OF DIAGNOSIS. *Modern Science and Research*, 4(1), 290-3.
7. Qilichevna, A. M. (2024). COMPARATIVE ANALYSIS OF NUTRITIONAL DISPARITIES AMONG PEDIATRIC POPULATIONS: A STUDY OF CHILDREN WITH DENTAL CAVITIES VERSUS THOSE IN OPTIMAL HEALTH. *Central Asian Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies*, 1(2), 30-34.
8. Qilichovna, A. M. (2024). FACTORS CAUSING THE WIDE SPREAD OF DENTAL CARIES. *EUROPEAN JOURNAL OF MODERN MEDICINE AND PRACTICE*, 4(4), 154-160.
9. Ахмедова, М. К. (2024). РАЗЛИЧИЯ В ПИТАНИИ ДЕТЕЙ С КАРИЕСОМ ЗУБОВ И ЗДОРОВЫХ ДЕТЕЙ. *Ta'limning zamonaviy transformatsiyasi*, 6(2), 224-234.
10. Qilichovna, A. M. (2024). TISH KARIYESI BO'LGAN BOLALAR VA SOG'LOM BOLALARNING OVQATLANISHIDAGI FARQLAR. *Ta'limning zamonaviy transformatsiyasi*, 6(2), 213-223.

11. Ахмедова, М. К. (2024). ИЗУЧЕНИЕ ПРИЧИННЫХ ФАКТОРОВ ПАРОДОНТИТА. *Journal of new century innovations*, 49(3), 47-53.
12. Qilichovna, A. M. (2024). TO STUDY THE FACTORS THAT CAUSE PERIODONTITIS. *Journal of new century innovations*, 49(3), 40-46.
13. Ахмедова, М. К. (2024). Основные Профилактические Методы Тканей Пародонта У Детей И Подростков. *Образование Наука И Инновационные Идеи В Мире*, 41(5), 254-260.
14. Qilichovna, A. M. (2024). THE ROLE OF PATHOGENESIS IN THE GROWTH FACTORS OF PERIODONTITIS DISEASE. *Journal of new century innovations*, 49(3), 25-32.
15. Qilichovna, A. M. (2024). HOMILADOR AYOLLARDA TISH VA PARADONT KASALLIKLARINING OLDINI Olish. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 41(5), 246-253.
16. Qilichovna, A. M. (2024). PREVENTION OF PERIODONTAL AND GUM DISEASES IN PREGNANT WOMEN. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 41(5), 240-245.
17. Qilichovna, A. M. (2024). PREVENTION OF PERIODONTAL DISEASES IN CHILDREN AND TEENAGERS. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 41(5), 234-239.
18. Qilichovna, A. M. (2024). Clinical Signs When Accompanied By Dental Diseases And Metabolic Syndrome. *Образование Наука И Инновационные Идеи В Мире*, 39(5), 116-24.
19. Ахмедова, М. К. (2024). ОБЩИЕ ПРИЧИНЫ КАРИЕСА ЗУБОВ. *Лучшие интеллектуальные исследования*, 14(4), 77-85.
20. Qilichovna, A. M. (2024). CLINIC FOR PATIENTS WITH DENTURES COMPARATIVE DIAGNOSIS AND PATHOGENESIS. *TADQIQOTLAR*, 30(3), 127-135.
21. Ahmedova, M. (2024). COMPARATIVE ANALYSIS OF NUTRITIONAL DISPARITIES AMONG PEDIATRIC POPULATIONS: A STUDY OF CHILDREN WITH DENTAL CAVITIES VERSUS THOSE IN OPTIMAL HEALTH. *Центральноазиатский журнал междисциплинарных исследований и исследований в области управления*, 1(2), 30-34.
22. Ahmedova, M. (2023). DIFFERENCES IN NUTRITION OF CHILDREN WITH DENTAL CARIES AND HEALTHY CHILDREN. *International Bulletin of Medical Sciences and Clinical Research*, 3(12), 42-46.

23. Axmedova, M. (2023). TISH KARIESINING KENG TARQALISHIGA SABAB BO'LUVCHI OMILLAR. *Центральноазиатский журнал образования и инноваций*, 2(12), 200-205.
24. Ахмедова, М. (2023). ИСПОЛЬЗОВАНИЕ КОМПЬЮТЕРНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА ЭТАПАХ ДИАГНОСТИКИ И ПЛАНИРОВАНИЯ ОРТОПЕДИЧЕСКОГО ЛЕЧЕНИЯ НА ОСНОВЕ ЭНДОССАЛЬНЫХ ИМПЛАНТАТОВ. *Центральноазиатский журнал образования и инноваций*, 2(11 Part 2), 167-173.
25. Axmedova, M. (2024). USE OF COMPUTER TECHNOLOGY AT THE STAGES OF DIAGNOSIS AND PLANNING ORTHOPEDIC TREATMENT BASED ON ENDOSSEAL IMPLANTS. *Журнал академических исследований нового Узбекистана*, 1(2), 28-33.
26. Ахмедова, М. (2020). НАРУШЕНИЯ ЭНДОТЕЛИАЛЬНОЙ ФУНКЦИИ ПРИ РАЗВИТИИ АФТОЗНОГО СТОМАТИТА. *Достижения науки и образования*, (18 (72)), 65-69.
27. Axmedova, M. (2023). THE IMPACT OF SOCIOCULTURAL FACTORS ON THE PERVASIVENESS OF DENTAL CARIES AS A COMPLEX HEALTH CONDITION IN CONTEMPORARY SOCIETY. *International Bulletin of Medical Sciences and Clinical Research*, 3(9), 24-28.
28. Qilichovna, A. M., & Abdumutalib o'g'li, U. A. (2024). KARIES PROFILAKTIKASI NAZARIYASI VA AMALIYOTI. *JOURNAL OF HEALTHCARE AND LIFE-SCIENCE RESEARCH*, 3(5), 202-209.
29. Axmedova, M., & Neymatov, D. (2025). TERAPEVTIK STOMATALOGIYADA BEMORLARNI ASOSIY TEKSHIRISH USULLARI. *Modern Science and Research*, 4(1), 257-267.
30. Axmedova, M., & Neymatov, D. (2025). TERAPEVTIK STOMATALOGIYADA BEMORLARNI QO'SHIMCHA TEKSHIRISH USULLARI (PARAKLINIK USUL). *Modern Science and Research*, 4(1), 268-278.
31. Qilichovna, A. M., & Safarboy o'g'li, T. S. (2024). 4-AVLOD ADGEZIV SISTEMA. *JOURNAL OF HEALTHCARE AND LIFE-SCIENCE RESEARCH*, 3(5), 307-313.
32. Qilichovna, A. M., & Nematilloeyevna, X. M. (2024). TIBBIYOT TILI HISOBLANMISH LOTIN TILINI SAMARALI O'RGANISH OMILLARI: Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o'rni va rivojlanish omillari. *Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o'rni va rivojlanish omillari*, 6(4), 197-206.

33. Nematilloevna, X. M., & Qilichovna, A. M. (2024). MORPHO-FUNCTIONAL CHANGES IN ACUTE FORMS OF APHTHOUS STOMATITIS: Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o'rni va rivojlanish omillari. *Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o'rni va rivojlanish omillari*, 6(4), 177-186.
34. Qilichovna, A. M., & Nematilloevna, X. M. (2024). METABOLIK SINDROMI VA QON BOSIMI BOR BEMORLARDA O'ZGARISH XUSUSIYATLARI BAHOLASH: Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o'rni va rivojlanish omillari. *Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o'rni va rivojlanish omillari*, 6(4), 187-196.
35. Qilichovna, A. M., Nematilloevna, X. M., & Ergashevich, I. I. (2024). THE ROLE OF CARIOGENIC AND PROTECTIVE FACTORS IN THE PREVENTION OF CARIES. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 43(8), 45-51.
36. Qilichovna, A. M., Nematilloevna, X. M., & Ergashevich, I. I. (2024). KARIYESNING OLDINI OLISHDA KARIOGEN VA HIMOYA OMILLARNING ROLI. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 43(8), 52-59.
37. Ergashevich, I. I., Bahronovich, B. F., & Qilichevna, A. M. (2024). ASTMATIK STATUSDAN BEMORLARNI CHIQRISHNING ZAMONAVIY TAMOYILLARI. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 43(8), 36-44.
38. Vahidovna, K. N., & Kilichovna, A. M. (2024). FACTORS CAUSING PERIODONTAL TISSUE DISEASES. *JOURNAL OF HEALTHCARE AND LIFE-SCIENCE RESEARCH*, 3(5), 185-195.
39. Qilichovna, A. M., & Vahidovna, K. N. (2024). FACTORS CAUSING DISEASES OF PERIODONTAL TISSUES. *JOURNAL OF HEALTHCARE AND LIFE-SCIENCE RESEARCH*, 3(5), 196-201.
40. Кузиева, М., Ахмедова, М., & Халилова, Л. (2025). СОВРЕМЕННЫЕ АСПЕКТЫ ВЫБОРА МАТЕРИАЛА ДЛЯ ОРТОПЕДИЧЕСКОГО ЛЕЧЕНИЯ БОЛЬНЫХ, НУЖДАЮЩИХСЯ В ПРОТЕЗИРОВАНИИ ЗУБОВ. *Modern Science and Research*, 4(1), 322-333.
41. Ахмедова, М., Кузиева, М., & Халилова, Л. (2025). СОСТОЯНИЕ АЛЬВЕОЛЯРНОГО ОТРОСТКА И ПЕРИОСТА ПРИ ИСПОЛЬЗОВАНИИ СЪЕМНЫХ ПРОТЕЗОВ. *Modern Science and Research*, 4(1), 301-310.
42. Ахмедова, М., Кузиева, М., & Курбанова, Н. (2025). ЗАБОЛЕВАНИЙ ВИСОЧНО-НИЖНЕЧЕЛЮСТНОГО СУСТАВА И ФОРМУЛИРОВАНИЕ ДИАГНОЗА. *Modern Science and Research*, 4(1), 279-289.

43. Халилова, Л., Ахмедова, М., & Кузиева, М. (2025). ОСНОВНЫЕ АСПЕКТЫ ПРИ ДИАГНОСТИКИ КАРИЕСА. *Modern Science and Research*, 4(1), 697-706.
44. Кузиева, М., Ахмедова, М., & Халилова, Л. (2025). ГАЛЬВАНОЗ И МЕТОДЫ ЕГО ДИАГНОСТИКИ В КЛИНИКЕ ОРТОПЕДИЧЕСКОЙ СТОМАТОЛОГИИ. *Modern Science and Research*, 4(2), 203-212.